

รายงาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

VOLUME 14 NUMBER 43

NOVEMBER 4, 1983

สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า	544
โรคพยาธิแคปิลลาเรีย จ.สุรินทร์	544
จำนวนสัตว์ที่ตรวจพบ Rabies	544
รายงานโรคติดต่ออันตราย	555

EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

สถานการณ์โรคพิษสุนัขบ้า สัปดาห์ระหว่างวันที่ ๒๓-๒๙ ตุลาคม ๒๕๒๖ ได้รับรายงานผู้ป่วย ๔ ราย ไม่มีตาย จาก ๕ จังหวัด เป็นผู้ป่วยที่มีวันเริ่มป่วยระหว่างวันที่ ๒๓-๒๙ ตุลาคม ๑ ราย วันที่ ๑๖-๒๒ ตุลาคม ๗ ราย และวันที่ ๕-๑๕ ตุลาคม ๑ ราย จังหวัดที่รายงานผู้ป่วยรายใหม่เข้ามาในสัปดาห์นี้ คือ.-

- สมุทรปราการ ๒ ราย ที่อำเภอเมืองทั้ง ๒ ราย
- ระยอง ๑ ราย ที่อำเภอเมือง
- จันทบุรี ๓ ราย ที่อำเภอท่าใหม่ ๒ ราย และอำเภอขลุง ๑ ราย
- ระนอง ๑ ราย ที่อำเภอเมือง
- ภูเก็ต ๒ ราย ที่อำเภอถลางและอำเภอเมือง แห่งละ ๑ ราย

รวมผู้ป่วยตั้งแต่ต้นปีทั่วประเทศ ป่วย ๑๔๖๒ ราย ตาย ๔๑ ราย

การสอบสวนโรคพยาธิแคปิลลาเรีย จังหวัดสุรินทร์

พนักงานระบาดวิทยาประจำจังหวัดสุรินทร์ ร่วมกับสาธารณสุขอำเภอกิ่งลำดวน และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัยตำบลโชคเหนือ ได้ทำการติดตามสอบสวนผู้ป่วยโรคพยาธิแคปิลลาเรีย ที่ได้รับแจ้งจากโรงพยาบาลสุรินทร์ จำนวน ๒ ราย พบว่าเป็นชาย อายุ ๒๔ และ ๓๓ ปี มีภูมิลำเนาอยู่หมู่ที่ ๔ และหมู่ที่ ๕ ตำบลโชคเหนือ อำเภอกิ่งลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ผู้ป่วยรายแรกเริ่มป่วยตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๒๖ ด้วยอาการอุจจาระร่วง และเจ็บเสียดท้อง ได้รับการรักษาจากคลินิกแล้วไม่ทุเลา จนร่างกายซูบผอม อ่อนเพลีย และบวมตามหลังเท้า เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลสุรินทร์เมื่อ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๒๖ แพทย์ตรวจพบไข่พยาธิ *capillaria philippinensis* ในอุจจาระ และให้ยาจนอาการทุเลา

ผู้ป่วยอีกรายหนึ่งเริ่มป่วยตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๒๕ ด้วยอาการอย่างเดียวกัน ได้รับการรักษาที่คลินิกและโรงพยาบาลสังขละ อาการทุเลาลงเล็กน้อย แต่ก็กลับมีอาการเหมือนเดิมอีก จนอ่อนเพลีย ผอม ซีด บวมตามเท้าและผมร่วง มารักษาที่โรงพยาบาลสุรินทร์เมื่อ ๑๓ กรกฎาคม ตรวจพบไข่พยาธิในอุจจาระเช่นเดียวกัน

ผู้ป่วยทั้งสองรายให้ประวัติว่า ชอบรับประทานปลาสุก ๆ ดิบ ๆ เป็นประจำ โดยนำมาปรุงเป็นลาบและก้อย การสอบถามในหมู่บ้านที่ผู้ป่วยทั้งสองอาศัยอยู่ ไม่พบผู้อื่นที่มีอาการคล้ายคลึงกัน คณะสอบสวนโรคได้ประชุมชาวบ้านเพื่อชี้แจงให้รู้เกี่ยวกับโรค ป้องกันโรคนี้ และได้เก็บตัวอย่างอุจจาระจำนวน ๗๒ ตัวอย่างจากประชาชนในหมู่บ้านส่งตรวจ แต่ไม่พบไข่พยาธิแคปิลลาเรีย

รายงานโดย พนักงานระบาดวิทยาประจำจังหวัดสุรินทร์
 หมายเหตุรายงาน

พยาธิ *Capillaria philipinensis* เป็นพยาธิตัวกลมที่มีขนาดเล็ก ความยาวเมื่อโตเต็มที่ประมาณ ๑.๕-๕.๓ มม. พบว่าเป็นสาเหตุของโรคอุจจาระร่วง เป็นครั้งแรกในประเทศฟิลิปปินส์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๖ ต่อมาในพ.ศ. ๒๕๑๖ มีรายงานผู้ป่วยรายแรกในประเทศไทย จากโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และในพ.ศ. ๒๕๑๗ มีรายงานที่สองจากโรงพยาบาลสระบุรี หลังจากนั้นก็พบผู้ป่วยอุจจาระร่วงโดยมีพยาธิชนิดนี้เป็นสาเหตุเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงปัจจุบันมีรายงานผู้ป่วยรวมทั้งหมดจาก ๒๐ จังหวัด อยู่ในภาคกลาง ๕ จังหวัด คือ ชลบุรี, สมุทรปราการ, อยุธยา, สระบุรี, และปราจีนบุรี ภาคเหนือ ๑ จังหวัด คือ เพชรบูรณ์ที่เหลืออีก ๑๔ จังหวัด ได้แก่ทุกจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยกเว้นจังหวัดเลย ชัยภูมิ และมุกดาหาร

ในปี ๒๕๑๔ กองระบาดวิทยา ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดศรีสะเกษ และโรงพยาบาลศรีสะเกษ ทำการสอบสวนโรคพยาธิแคปิลลาเรีย ที่จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๒๓ ถึงกรกฎาคม ๒๕๒๔ พบผู้ป่วยรวม ๔๓ ราย ตาย ๕ จาก ๕ อำเภอ

หลังจากการสอบสวนโรคแล้ว ฝ่ายหนองพยาธิ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรคติดต่อ และโครงการฝึกอบรมในสาขาระบาดวิทยา ร่วมกันศึกษาโรคนี้ที่บ้านอาฮวด และบ้านสร้างใหม่ ตำบลดินแดง อำเภอไพรบึง จังหวัดศรีสะเกษ พบว่าที่บ้านอาฮวดมีอัตราป่วยถึง ๒๐ % และอัตราตาย ๒๕ % ของผู้ป่วย ตรวจพบไข่พยาธิในผู้ไม่มีอาการป่วย ๑ ราย (๑ %) ประชาชนในหมู่บ้านเหล่านี้ส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา และปลูกผัก มีการบริโภคปลา กุ้ง ปู หอย กบ เขียด หนูน้า อยู่เป็นประจำ นิยมบริโภคทั้งสุกและดิบ น้ำดื่มเป็นน้ำบ่อตื้นและบ่อบาดาล ไม่ต้มก่อนดื่มและทั้งหมู่บ้านไม่มีส้วมใช้เลย(ต่อหน้า 554.

(ต่อ)

จากการศึกษาและการทดลองในสัตว์ทราบว่าไขพยาธิ ในอุจจาระของ
คนหรือสัตว์ เมื่อลงไปอยู่ในน้ำจะถูกปลากิน และเข้าไปพอกตัวเป็นตัวอ่อนในลำไส้ของ
ปลาน้ำจืด เมื่อคนกินปลาโดยไม่ทำให้สุกเสียก่อน พยาธิก็จะเจริญเติบโตผสมพันธุ์ออกไข่
และฟักเป็นตัวอ่อน เพิ่มจำนวนอยู่ในลำไส้เล็ก ทำให้มีการอักเสบของลำไส้เล็ก การดูด
ซึมน้ำและอาหารเสียไป รวมทั้งมีการสูญเสียโปรตีนและอิเล็กโตรไลต์ออกมาด้วยอุจจาระด้วย
ผู้ป่วยมักจะมีอาการรู้สึกปั่นป่วนในท้อง เนื่องจากการ บีบตัวของลำไส้เพิ่มมากขึ้นกว่าปกติ
หลังรับประทานอาหาร มีอาการปวดท้องและท้องร่วงซึ่งมักจะเป็นอยู่เรื้อรัง อาจนาน
หลายเดือน ผู้ป่วยจะมีอาการอ่อนเพลีย ซีด บวมตามหน้า แขนขา ผู้ที่เสียชีวิตมักจะเนื่อง
จากหัวใจล้มเหลว หรือการติดเชื้อซ้ำ การวินิจฉัยยืนยันโดยการตรวจพบไขพยาธิใน
อุจจาระ ยาฆ่าพยาธิที่ได้ผลดีคือ Thiabendazole และ Mebendazole การป้องกัน
การติดโรคและการแพร่กระจายของโรคคือไม่รับประทานปลาดิบหรือสุก ๆ ดิบ ๆ และควร
ถ่ายอุจจาระในส้วม

จำนวนสัตว์ที่ตรวจพบว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า (Rabies) ประเทศไทย มิถุนายน ๒๕๒๖

	<u>ชนิดของสัตว์</u>	<u>จำนวนที่พบ</u>	<u>คิดเป็นร้อยละของจำนวนที่ตรวจ</u>
สัตว์เลี้ยง	สุนัข (dogs)	๔๗๕	๕๘
	แมว (cats)	๒๒	๓๒
	วัวควาย (cattles)	๑	๑๐๐
	หมู (pigs)	๒	๑๐๐
	รวม	๕๐๐	๕๕